

[Handwritten signature]

opr. lip. 1995 H. Marcinkowski
porząd lip. 1999 Estert

80-241 Gdańsk - Wrzeszcz

adresować
na Sapińska
- zob. 12. IV

Gdańsk
prezury AK
D52 „Wid”

Sapińska Irena
zom. Klacjewska
ps. „Olga”

HK: 284/284 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Sapiniška Grene

T: K-284/284 Pom.

Gdańsk, AK → DSZ → Wtór

I./1. Relacja k. 9 s. 1-9

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

1) z E. Zawackie i Fundacji k. 4 s. 1-4

V. Nazwiskowe karty informacyjne 9

VI. Fotografie bn ak

1/1. Relacja - Sapiniško, Irene:

1. Relacja własna I. Sapiniškiej
opisana przez Bogdana Chwanowskiego
- napis oryg. z Arch. E. Zawackiej -
- data napisu styczni 1978, napis k. 2 s. 1-2
kopia
2. jak wyżej, kopie rękopisu k. 6 s. 3-8
3. Próba biogramu Irenej Sapiniškiej,
rękopis, brak autora k. 1 s. 9

Relacja 284

uczestniczki walk o niepodległość

Irena Sapińska

zamieszkała Gdańsk-Wrzeszcz- miejsce pracy „Stadion-Lechia”

✓ Pani J. Sapińska pracowała podczas okupacji w porcie węglowym. Przełożonym jej był Klemens Kirsztajn. On to podrzucił ludzi, którzy chcieli uciekać do Szwecji. Ludzie tych ubrano w kombinezony i wprowadzono jako pracowników. Wielokrotnie też Sap. odwracała uwagę strażników pilnujących statek. Były przypadki, że akcje nie udawały się. Przerzutów dokonywano na statkach szwedzkich m.i. "Gottfried". J Sap. pamięta ps. jednego kapitana "Papa-Swen" z nazw statków przypomina sobie tylko "Luizaną" ale nie wie jakiej był bandery, czy fińskiej? Blindziarzy utrzymywano w lukach. Niemcy często chodzili po statkach z psami co utrudniało akcję. Ireny Sapińska zapamiętała tylko jedno nazwisko osoby udającej się do Szwecji Zieliński, ale nie wie czy był to pseudonim czy prawdziwe nazwisko. Przyjechał z drewnianą walizką przypuszczalnie ze Lwowa. Raz była "Wpadka". Sześciu Gestapowców znalazło trzech blindziarzy i aresztowało ich, ale co było dalej p. Sapińska nie wie. Wiadomo jej było, o dokonywaniu przerzutów w porcie _____ drobnicowym.

✓ Nazwiska osób, które mogą cokolwiek wiedzieć na temat przerzutów : Bogdan Napierała, Alfons Kocikowski, Leopold Rusiecki, Edward Korwel.

✓ P. Sapińska słyszała też o jakiejś organizacji "Ryga". Działał tam Polak z Rygi Berg.

Uwagę Niemców odwracano w ten sposób, że zwabiano Gestapowców, którzy mieli uważać na dany statek do ich biura tj. "Danziger Bunker Kontor" Zapraszano ich na kawę, lub rozmowy towarzyskie. Chodziło o to, aby w momencie wchodzenia na statek Polacy kontrolowali Niemców a nie odwrotnie. Przerzucani wchodziłi na statek w grupie robotników portowych. Przerzucano jednorazowo 1 - 2 osób, a raz nawet osiem. I Sapińskiej wiadomo, że w przerzutach tych pomagał Mazie robotnik portowy. Mieszkał w Gdyni-Orłowie. Mając dostęp do łaźni portowej ukrywał tam "przerzutków".

✓ Ze Szwedami często kontaktował się Henryk Bielawski ekspedient portowy. Miał on kontakt z Duńczykiem Egonem, który pracował na pogłębiarce. Egon nawiązał kontakty z kapitanami szwedzkimi i Duńskimi.

✓ Łaźnia portowa mieściła się przy nadbrzeżu koło działek portowych. I. Sapińska słyszała też o jakimś punkcie przerzutowym w rzeźni, ale nie jest w stanie podać bliższych szczegółów.

✓ Wiadomo jej, że w przerzucaniu brał udział też Jan Zaniecki, którego znała z portu. On to przypuszczalnie wspominał o tych przerzutach.

✓ I. Sapińska znała też Franciszka Dopierałę. Siostra jego mieszka w Sopocie. Był on Gdańszczaninem. J. Sapińska znała też Kazimierza Mądraszkiewicza, Karola Tallara, Stodelskiego.

K. Tallar również załatwiał sprawy przerzutów. Czy byli wraz z Mądraszkiewiczem zatrudniani w firmie *Rissholm*?

relacja spisana przez B. Chowaniec z Sopotu 1977r.

2078/1045

Stwierdzam zgodność odpisu z oryginałem

Σ Zawackiej 6578

Relacja 289

uczestniczki walk o niepodległość

Irena Sapińska

zamieszkała Gdańsk-Wrzeszcz- miejsce pracy „Stadion-Lechia”

Pani I. Sapińska pracowała podczas okupacji w porcie węglowym. Przełożonym jej był Klemens Kirsztajn. On to podrzucił ludzi, którzy chcieli uciekać do Szwecji. Ludzie tych ubrane w kombinezony i wprowadzone jako pracowników. Wielokrotnie też, Sap. odwracała uwagę strażników pilnujących statek. Były przypadki, że akcje nie udawały się. Przerzutów dokonywano na statkach szwedzkich m.i. "Gottfried". I Sap. pamięta ps. jednego kapitana "Papa-Swen" z nazw stateków przypomina sobie tylko "Luizanę" ale nie wie jakiej był bandery, czy fińskiej? Blindziarzy utrzymywano w lukach. Niemcy często chodzili po statkach z psami co utrudniało akcję. Ireny Sapińska zapamiętała tylko jedno nazwisko osoby udającej się do Szwecji Zieliński, ale nie wie czy był to pseudonim czy prawdziwe nazwisko. Przyjechał z drewnianą walizką przypuszczalnie ze Lwowa. Raz była "Wpadka". Sześciu Gestapowców znalazło trzech blindziarzy i aresztowało ich, ale co było dalej p. Sapińska nie wie. Wiadomo jej było, o dokonywaniu przerzutów w porcie drobnicowym.

Nazwiska osób, które mogą cokolwiek wiedzieć na temat przerzutów: Bogdan Napierała, Alfons Kocikowski, Leopold Rusiecki, Edward Kerwel.

P. Sapińska słyszała też o jakiejś organizacji "Ryga". Działał tam Polak z Rygi Berg.

Uwagę Niemców odwracano w ten sposób, że zwabiano Gestapowców, którzy mieli uważać na dany statek do ich biura tj. "Danziger Bunker Kontor". Zapraszano ich na kawę, lub rozmowy towarzyskie. Chodziło o to, aby w momencie wchodzenia na statek Polacy kontrolowali Niemców a nie odwrotnie. Przerzucani wchodziłi na statek w grupie robotników portowych. Przerzucano jednorazowo 1 - 2 osób, a raz nawet osiem. I Sapińskiej wiadomo, że w przerzutach tych pomagał im robotnik portowy. Mieszkał w Gdyni-Orlewie. Mając dostęp do łaźni portowej ukrywał tam "przerzutków". Ze Szwedami często kontaktował się Henryk Bielawski ekspedient portowy. Miał on kontakt z Duńczykiem Egenem, który pracował na pogłębiarce. Egen nawiązał kontakty z kapitanami szwedzkimi i Duńskimi.

Łaźnia portowa mieściła się przy nadbrzeżu koło działek portowych.

I. Sapińska słyszała też o jakimś punkcie przerzutowym w rzeźni, ale nie jest w stanie podać bliższych szczegółów.

Wiadomo jej, że w przerzucaniu brał udział też Jan Łaniecki, którego znała z portu. On to przypuszczalnie wspominał o tych przerzutach,

I. Sapińska znała też Franciszka Depierałę. Siostra jego mieszka w Sopocie. Był on Gdańszczaninem. I. Sapińska znała też Kazimierza Mędraszkiwicza, Karola Tallara, Stedelskiego.

K. Talar również załatwiał sprawy przerzutów. Czy byli wraz z Mędraszkiwiczem zatrudniani w firmie Reinhold?

Relacja opisał mgr B. Chruszowski z Sopota
w r. 1977

20 79 001
Stwierdzam zgodność
odpisy z oryginałem

8 Zawiada 6 5 78

tel. 413367 Gd. Wmiesz, Grunwaldzka 35-3.

Relacja uczestniczącej w walkach o niepodległość
Irena Sapinśka zamieszkała Gdańsk -
miejsce pracy "Stadion-Łechnia"

Pani I. Sapinśka pracowała podczas okupacji
w porcie węglowym. Przełożonym jej był Klemens
Kirsztajn. On to "podrzucił" ludzi, którzy
chcieli ucieknąć do Szwecji. Ludzi tych ubierano
w kombinezony i wprowadzano jako pracowni-
ków. Wielokrotnie też I. Sap. odwracała uwagę
strażników pilnujących statków. - Były przy-
padki, że akcje nie udawały się. Przeszutów
dokonywano na statkach szwedzkich m. in.
"Gottfried". I. Sap. pamięta ps. jednego kapitana
"Papa-Swen" z nazw statków przypominając sobie
tylko "Luizana", ale nie wie jakiej był ban-
dery: czy fińskiej? Blindziarzy utrzymywa-
no w lukach. Niemcy często chodzili po
statkach z psami co utrudniało akcje. Irena
Sapinśka ~~zapamiętała~~ zapamiętała tylko jedno
nazwisko osoby udającej się do Szwecji:
Lielinśki, ale nie wie czy był to pseudonim,
czy prawdziwe nazwisko. Przyjechał z drew-
nianą walizeczką - przypuszczalnie ze
Lwowa. - Raz była "wypadka". Szesciu
gestapowców znalazło trzech blindziarzy
i aresztowało ich, ale co było dalej
p. Sapinśka nie wie. Wiadomo jej było
o dokonywaniu przeszutów w porcie

drobnielowym.

Nazwiska osób, które mogą cokolwiek wiedzieć na temat przesyłców: Bogdan Napierata, Alfons Kocikowski Leopold Rusiecki, ~~Schwand~~^{Edward} Korwel.

P. Sapińska słyszała też o jakiejś organizacji „Ryga” działał tam Polak z Rygi Berg.

Uwagę Niemców odwracano w ten sposób, że zwabiano Gestapowców, którzy mieli uważać na ~~doty~~ dany statek do ich biura t.j. „Danziger Bunker Kantor” zapraszano ich na kawę, lub rozmowy towarzyskie. Chodziło o to, aby w momencie wchodzenia na statek Polacy kontrolowali Niemców a nie odwrotnie. Przeszucani wchodziłi na statek w grupie robotników portowych.

Przeszucano jednorazowo 1-2 osoby, a raz nawet osiem. J. Sapińskiej wiadomo, że w przesyłkach tych pomagał Mario robotnik portowy. Mieszkał w Gdyni - Orłowie. Mając dostęp do łazni portowej ukrywał tam „przeszukków”. Ze Szwedami często kontaktował się Henryk Bielawski ekspedient portowy. Miał on kontakt z Duńczykiem Eganem, który pracował na pogłębiarce. Egan nawiązywał kontakty z kapitanami Szwedkami i Duńczykami.

Łaźnia portowa mieściła się przy nadbrzeżu koło działek portowych.

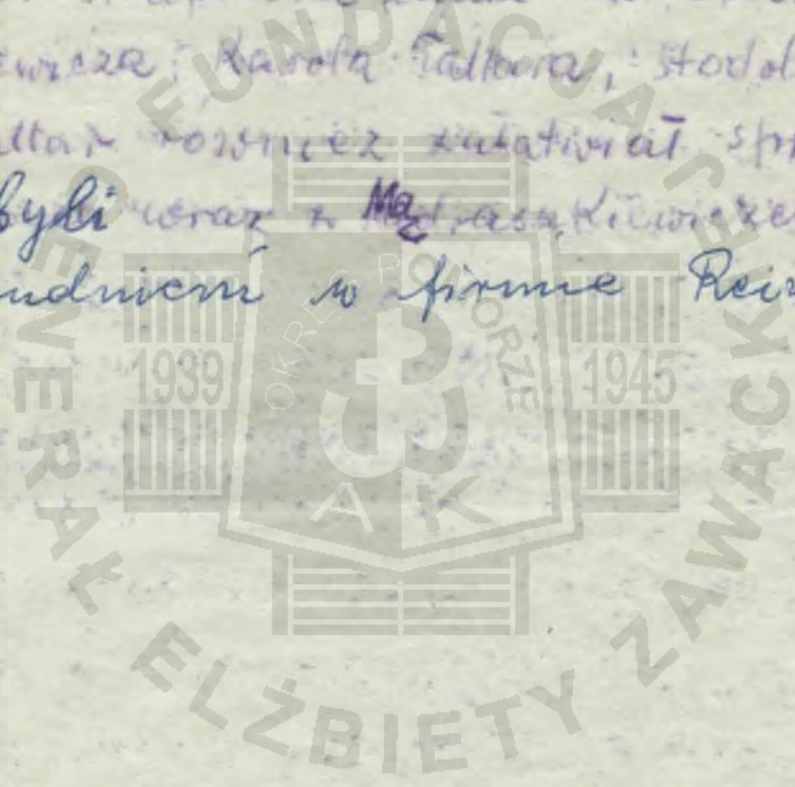
J. Sapińska słyszała też o jakims punkcie

prezentowym w rzeczywistości, ale nie jest to stałe
podanie bliższych szczegółów.

Wiadomo jej, że w przeszłości brał też udział
Jan Łamecki, którego znała z postu. On to
najbardziej dokładnie wspominał o typach prezentacji,
J. Sapińska, znała też Franciszka Lapierego,
siostra jego mieszkała w Sopocie. Był on klanem zeraim-
nem. J. Sapińska znała też Kazimierza Bedra-
szkiewicza, Karola Talbora, Stodolskiego.

K. Talbor również zakładał sprawy prezentów
Czy byli wraz z Magdaleną Kiciwiczem ~~z~~ ~~z~~
zatrudnieni w firmie Reinhold?

Magdalena Kiciwicz

tel. 41 33 67 9d. Wzrzesz, Grunwaldska 35
Relacja uczestniczki walk o niepodległość
Irena Sapińska zamieszkała Idanisk
miejsce pracy "Stadion-Lechia" 6.

ARCHIWUM
Biblioty Zwyczajnej
poz 214/10m
data wpływu 1-78

Pani I. Sapińska pracowała podczas okupacji
w poczcie wojewódzkiej. Przełożonym jej był Klemens
Kirsztajn. On to "podtrzymat" ludzi, którzy
chcieli uciekać do Szwecji. Ludzi tych ubierano
w kombinizony i wprowadzano jako pracowni-
ków. Wielokrotnie też J. Sap. odwracała uwagę
strażników pilnujących statków. Były przy-
padki, że akcje nie udawały się. Przeszutow
dokonywano na statkach szwedzkich m. in.
"Sotfried". J. Sap. pamięta ps. jednego kapitana
"Papa-Swen" z nazwiskiem przypomniała sobie
tylko "Luzkane", ale nie wie jakiej był ban-
dery. Czy fińskiej? Blindziarzy utrzymywa-
no w łukach. Niemcy często chodzili po
statkach z psami co utrudniało akcje. Irena
Sapińska ~~nie~~ w pamiętala tylko jedno
nazwisko osoby udającej się do Szwecji
Lieliniski, ale nie wie czy był to pseudonim,
czy prawdziwe nazwisko. Przypiechat z drew-
nianą walizeczką przypuszczałme że
Lwowa. - Raz była "opadka". Szesciu
gestapowców znalazło trzech blindziarzy
i aresztowało ich, ale co było dalej
p. Sapińska nie wie. Wiadomo jej było
o dokonywaniu przesutow w poczcie

drobnielowym.

Nazwiska osób, które mogą cokolwiek wiedzieć na temat przesyłców: Bogdan Napierata, Alfons Kozikowski Leopold Rusiecki, Edward Korwel.

P. Sapińska słyszała też o jakiejś organizacji „Rygi Działal tam Polak z Rygi Berg.

Uwagę Niemców odwracano w ten sposób, że kwabiano Gestapowców, którzy mieli uważać na ~~doty~~ dany statek do ich biura t.j. „Danziger Bunker Kantor”. Zapraszano ich na kawę, lub rozmowy towarzyskie. Chodziło o to, aby w momencie wchodzenia na statek Polacy kontrolowali Niemców a nie odwrotnie. Przeszucano wchodził na statek w grupie robotników portowych.

Przeszucano jednorazowo 1-2 osoby, a raz nawet osiem. J. Sapińskiej wiadomo, że w przesyłkach tych pomagał Maxio robotnik portowy. Mieszkał w Gdyni - Orłowie. Miał dostęp do taksów portowej ukrywał tam „przesyłków”. Ze Szwedami często kontaktował się Henryk Bielawski ekspedient portowy. Miał on kontakt z Dunerzykiem Egonem, który pracował na pogłębiarce. Egon nawiązywał kontakty z kapitanami szwedzkiemi i Duńskimi.

Taksów portowa mieściła się przy nadbrzeżu koło działek portowych.

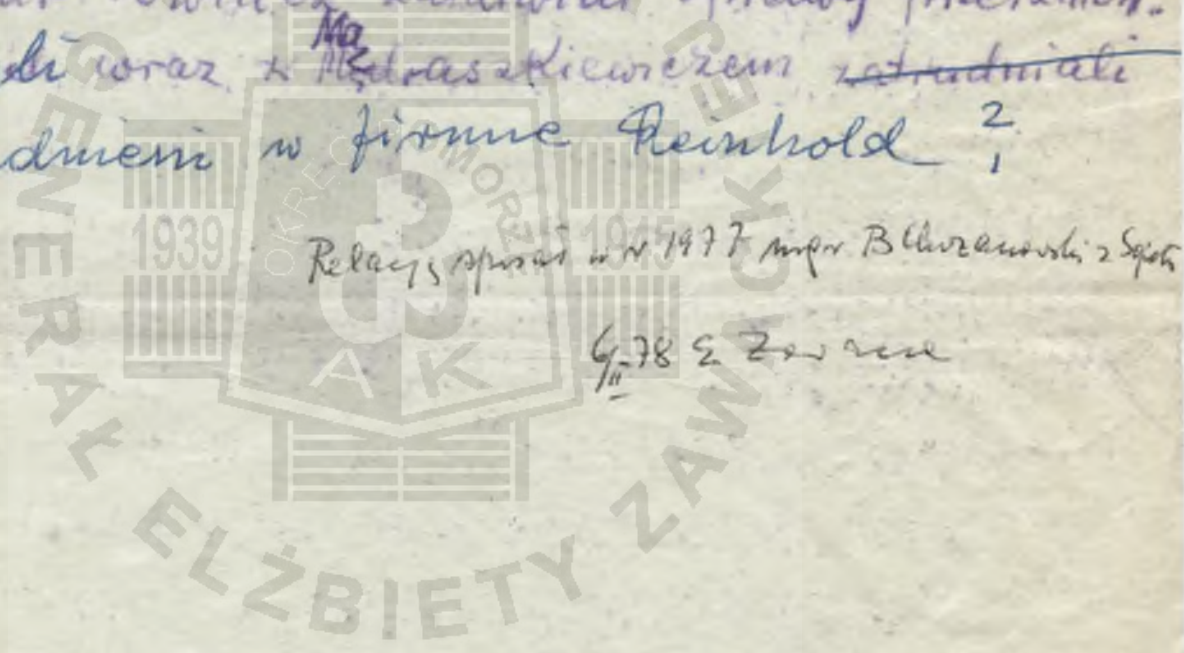
J. Sapińska słyszała też o jakims punkcie

przeszutowym w. w. w. w. w. ale nie jest w stanie
podać bliższych szczegółów.

Wiadomo jej, że w przeszucaniu brat też udział
Jan Łamecki, którego znała z portu. On to
najpóźniej wspominał o tych przeszuciach,
J. Sapińska znała też Franciszka Dapierała.
Siostra jego mieszka w Sopocie. Był on Jelańszczakiem -
nem. J. Sapińska znała też Kazimierza Mędra-
szkiewicza, Karola Tallara, Stodolskiego.

K. Tallar również załatwiał sprawy przeszutów.
Czy byli wraz z ^{Ma} Mędraszkiwiczem zatrudniali
zatrudnieni w firmie Reinhold 2

Mag. Sapińska

Relacja z dnia 14.11.1977 r. mgr B. Chrzaniowski z Sopota

6-78 z 2 w 2

Biogram Jreuy Sapiriskiej

9.

W czasie okupacji pracowała w porcie
węglowym, jej przełożonym był Klemens
Kimbajski, który zajmował się "přenutami"
ludzi do Szwecji.

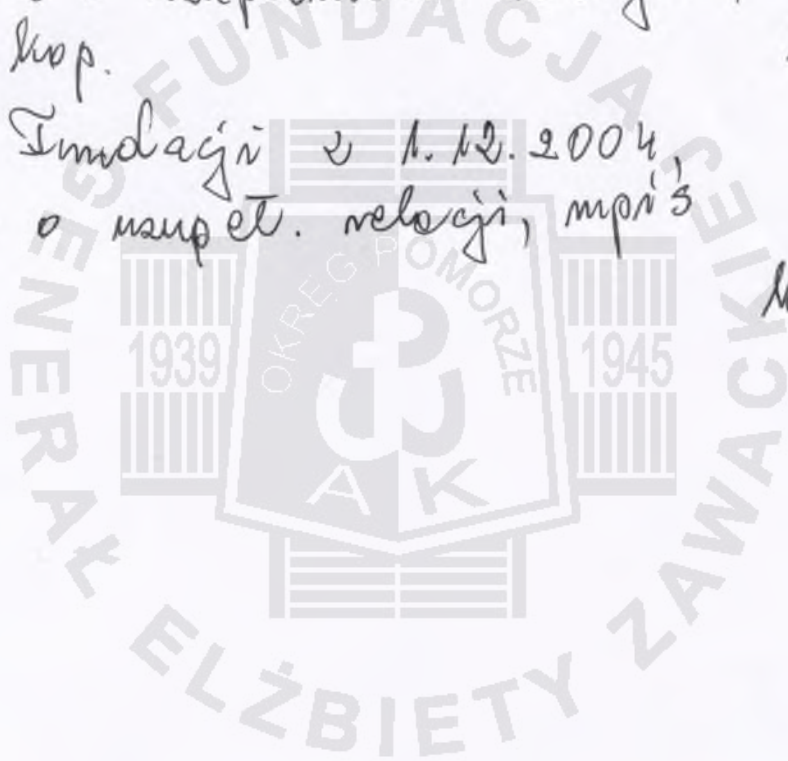
Pani Sapirska współpracowała z Kimbajsem,
(odmawiała uwagi strażników itp) gdy
wprowadzano ładunki i kombinowany
uciekliwienis.

Přenuta dokonywano na statku
"Gottfried", "duizana" 1945

Oprac. na podst. rel. ^{ni.} spisanie przez
Chmuraowskią w 1977 r.

IV/1. Korespondencja z Elżbietą Zawacką
i Fundacją:

1. List z 10.11.1987, rękop. oryg. k. 1 s. 1
2. Charta postowa z 15.06.1993,
rękop. oryg. k. 1 s. 2
3. Pismo Fundacji z 4.08.1975
- prośba o usupętnienie relacji,
mphis kop. k. 1 s. 3
4. Pismo Fundacji z 1.12.2004,
prośba o usupętn. relacji, mphis
kop. k. 1 s. 4

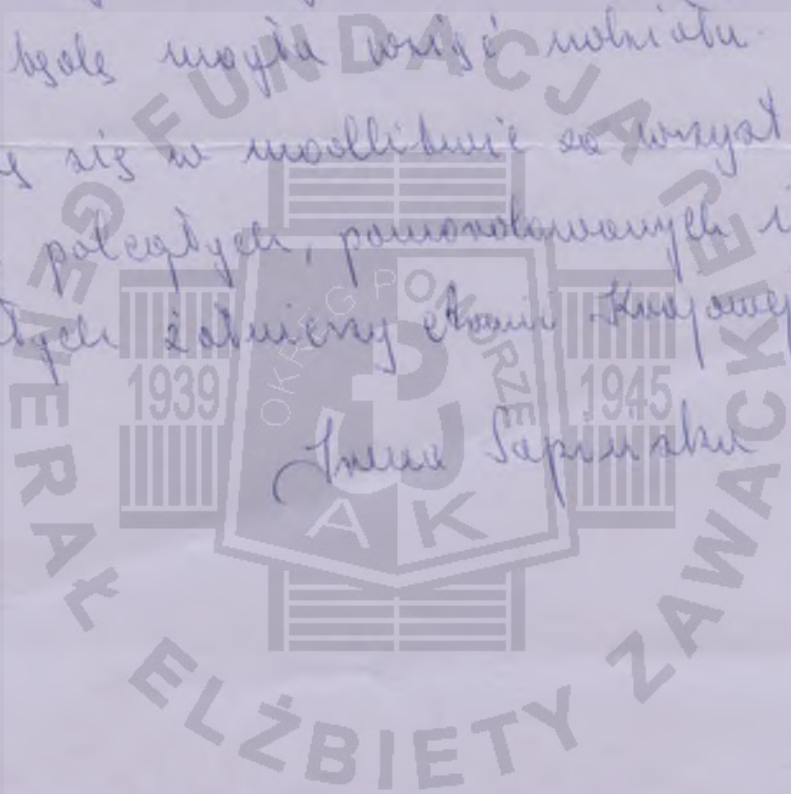
tel Goliszki, 10.11.87r. 4.

Prośbienie obywatelskie o zaproszenie
na uroczysty obchód Świątek w dniu
11 listopada br.

Niestety ze względu na rozbicie
nie było możliwe wzięcie udziału.

Łączę się w możliwości do wszyst-
kich poległych, pomordowanych i
zmarłych żołnierzy Armii Krajowej

Anna Sapińska

KARTKA POCZTOWA

Fundacja Archiwum Pomorskie
Armii Krajowej
ul. Piłsudskiego 49
87-100 Toruń
Sekretariat

Goleńsk, 15.06.1937

Pragnę o wyrytanie „Białobymu” na
narwiszku: Irene Sapińska, Al. Gw-
waldzka 35 m 2/80-241 Goleńsk.
Zbiciwoś narwiszku sprawiła, że w
kuchyni u mnie nie ma różnicy Pani
Maciejowska, do której trafiła
„Białobymu” i ugotowała do kawa-
ła obecnym przy obrytaniu 3. Biał-
bymu, za której serdecznie dzięk-
uję.

Łączę serdecznie pozdrowienia
Irene Sapińska
do domu Maciejowska

P.s.
Poł kawała miszka (po obrytaniu
emerytury) wysłał do Pani Maciejowskiej
na upamiętnienie z okazji „Białobymu”

Toruni 7.08.85 r. 3

FUNDACJA
morskie Archiwum
Barbary 2, tel. 271-00
80-100 TORUŃ

Ld2 847/A/85

Szan. Pani

Irena Sapińska

80-241 GDANSK

Szanowna Pani !

Zwracam się do z następującą prośbą. Opracowując Pani teczkę osobową znajdującą się w zasobie naszego Archiwum, zapoznałam się z relacją Pani spisaną w 1977 r. przez p. dr B. Chrzanowskiego. Ponieważ relacja ta zawiera wiele luk, bardzo proszę aby zechciała Pani napisać informacje o sobie według załączonego kwestionariusza.

Z góry dziękuję za odpowiedź na moją prośbę.

Łączę wyrazy szacunku

Dokumentalistka

mgr Hanna Marcinkowska

FUNDACJA

ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl

KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU, NR 10901506-4675-128-00-C

Torun 1.12.2004 r.

L. do. 2940/Pom-410/04
- prosba o uzupełn. relacji i adzj.
+ „Biuletyn”

Pani
Irena Sapińska

80-241 Gdańsk-Wrzeszcz

Szanowna Pani !

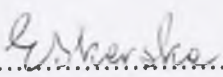
Korzystając z wysyłki „Biuletynu”, uprzejmie proszę o uzupełnienie relacji o niektóre fakty z życia Pani, które będą w przyszłości wykorzystane do opracowania Pani biogramu i opublikowania go w „Słowniku biograficznym konspiracji pomorskiej 1939-1945”. Proszę więc o podanie:

1. daty i miejsca Pani urodzenia,
2. imienia ojca i matki oraz nazwiska panieńskiego Pani matki,
3. daty zawarcia związku małżeńskiego, imienia męża i imion dzieci urodzonych z tego małżeństwa,
4. informacji o życiu, pracy po roku 1945; otrzymanych odznaczeniach i wyróżnieniach .

Chciałabym także prosić o Pani zdjęcie, niekoniecznie z czasów okupacji, bowiem w „Słowniku” obok biogramu umieszczamy zdjęcie. Informacje o Pani działalności konspiracyjnej w Armii Krajowej zostały zgromadzone w naszym Archiwum w teźce opatrzonej sygnatura K: 284/284 Pom. Na zakończenie chciałabym jeszcze zapytać o p.Klemensa Kirsztajna, z którym współpracowała Pani w organizowaniu przerzutów do Szwecji. Czy wie Pani o nim coś bliższego? Będę bardzo zobowiązana za odpowiedź.

Z okazji zbliżających się Świąt i Nowego Roku przesyłam w imieniu Pani prof.Elżbiety Zawackiej i pracowników Fundacji najlepsze życzenia.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska dokumentalistka

T: K-284/284 Som.

Gdańsk

Sapin'ska Irene
IV. Karty informacyjne
k.g

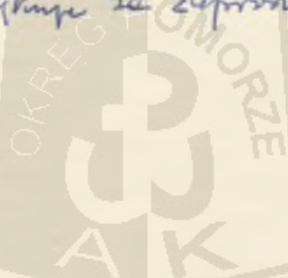
nr 284

Gdańsk^{1.}

Sapinińska Głowa

XI 87 obywateli za zaproszaniem 11 XI 87

1939

1945

źródło nr własne wykonane przez B. Chruszwicką

R 284/P Sapińska
zam. Maciejowska Irene

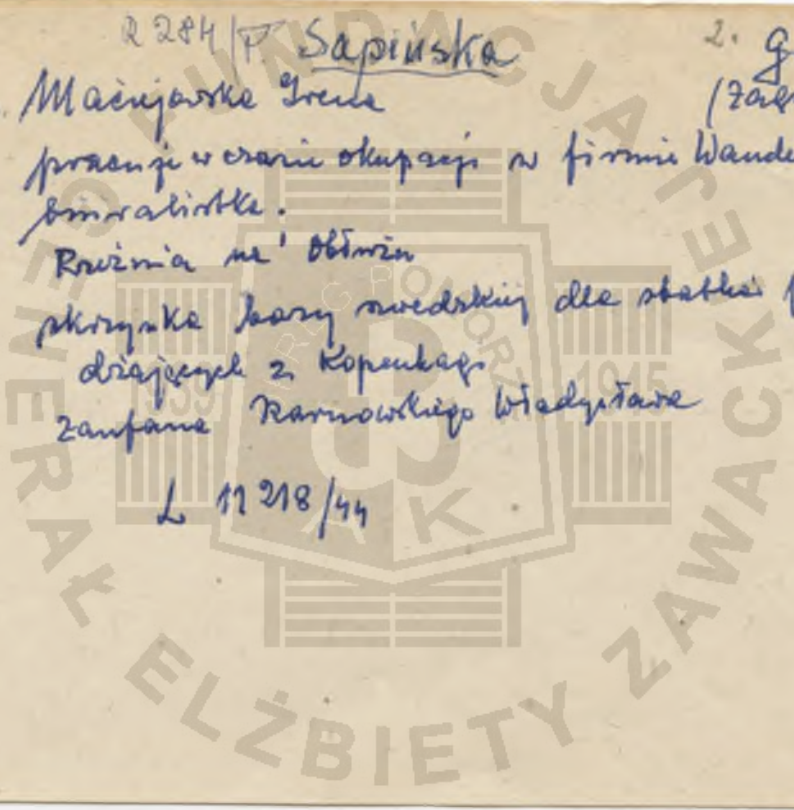
2. Gdynia
(Zalaska - Cmi)

pracuje w czasie okupacji w firmie Wandel jako
biuralistka.

Rozmowa na obywatel

skrytka Jany szwedzkiej dla statku przyjeżdżającego
z Kopenhagi
Zaufana Karłowickiego Władysława

L 11 218/44

2 Pom 289

1 =

4 Maciejewski ³ ^{Gdańsk} ^{Zagrodzie} ⁴
 (Lapinska) ⁷ ^{Sapinska} ^{Darmie} ^{Gdynie}

6

8

10

12 Chmarnowski Bog. : "Organizacja linii przebie-
 tow drogi morskiej z Okręgu Pomorskiego do Szwecji
 w latach 1939-45" Maszynopis.

Str. 17 M.J. była powiązana z L. Rusieckim
 Kpt marynarki handl., który objął do Szwecji
 w 1942 r. Jak udało się okazać określić
 jej rolę w akcji przekablowej w Gdyni w 1942 r.

Sopinińska Irma

Udzielisz
pomocy
AK

Współdziałając w ramach "Kierpacy" i
pomocą do swej

256. Złote, Słone... 209

HMM-PS

Maciejewskie (Szymonka) Irena

Golan'ski ~~Golan~~ v. f.
2LS2-AK

Przebieg choroby i skutki przemiany w Gdyni
do Swecji

B. Chmura, Organizacja...
Mittelf. Zephyr Museum, nr 5 z 1984, s.
27.

MLJST-95

gdansk 8

Sapinska Irena

K-284/284Pom

Informacje dotyczące przemytu osób do Szwecji

Zob. Muszkiewicz "Uchwyć kobiet..." str 75

Praca magisterska, biblioteka FAPAK
30.VIII.2005 akc

Sapim'ska Irene
ps. "Olga"

Gdynia Gdańsk 9
ul. Chopina *AK
DSE "W i W"

Zaangażowana w organizowanie
sieci prezentów także w ramach
DSE i "W i W"

zob. z dziejów Wydz. Łączności
Komendy Główniej LWP-ALC "Zaporo-
daj" (mater. z sesji 14. 11. 1998)
Jorniki 1999, s. 97, 105

Ar. IX'12

Gdańsk. Wiosna

20 cm.
Sobieska 4
Poczta Gdańsk

Gdańsk

28